॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ एवंसर्वेषांभावानांधीमात्रत्वमुक्त्वासत्वक्षेत्रज्ञयोर्भेदंव्याचष्टे सत्वेत्यादिना ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ संस्रष्टासंसर्गंकृतवान् आत्मनोगुणानांचगुणगुणिभावेनसंसर्गोस्तीतिमूढोय
थामन्यतेतथायंगुणानांपरिद्रष्टातादात्म्येनात्मनिगुणान्पश्यतीत्यर्थः ॥ ३५॥ ननुकिमाश्रितास्तर्हिगुणाःप्रवर्तंतइत्यतआह आश्रयइति सत्वस्यबुद्धिसत्वस्याश्रयउपादानंनास्ति उपादानत्वेनक्लृप्तस्याज्ञानस्य
स्वरूपतस्तुच्छत्वात् गुणानांसत्वादीनांसर्गेणकार्येणमहदादिनालिंगेनअन्येकारणभूतागुणाःसृजंतीत्यनुमीयते कदाचिदपिगुणान्कश्चिदपिनवेद यथारज्जूरगोपादानमज्ञानंकार्यद्वारैवानुमीयतेनत्वपरोक्षीक्रि
यतेतद्वत् ननुगुणानांतुच्छत्वेतत्कार्यंनदृश्येतखपुष्पसौरभवदतआह चेतनासत्वमस्येति अस्यगुणसर्गस्यसत्वंचेतना अधिष्ठानसत्तैवाध्यस्तसत्तेत्यर्थः तथाचनात्यंतनुच्छत्वंगुणानां अनिर्वचनीयस्यतद्रूप

तत्रयत्प्रीतिसंयुक्तंकायेमनसिवाभवेत् ॥ वर्ततेसात्विकोभावइत्युपेक्षेततत्तथा ॥ २९ ॥ अथयद्दुःखसंयुक्तमप्रीतिकरमात्मनः ॥ प्रवृत्तंरजइत्येवतदसंरभ्यचिंत
येत् ॥ ३० ॥ अथयन्मोहसंयुक्तंकायेमनसिवाभवेत् ॥ अप्रतर्क्यमविज्ञेयंतमस्तदुपधारयेत् ॥ ३१ ॥ इतिबुद्धिगतीःसर्वाव्याख्यातायावतीरिह ॥ एतद्बुध्वाभवेद्बु
द्धःकिमन्यद्बुद्धलक्षणं ॥ ३२ ॥ सत्वक्षेत्रज्ञयोरेतदंतरंविद्धिसूक्ष्मयोः ॥ सृजतेत्रगुणानेकएकोनसृजतेगुणान् ॥ ३३ ॥ पृथग्भूतौप्रकृत्यातुसंप्रयुक्तौचसर्वदा ॥
यथामत्स्योद्भिरन्यःस्यात्संप्रयुक्तोभवेत्तथा ॥ ३४ ॥ नगुणाविदुरात्मानंसगुणान्वेदसर्वतः ॥ परिद्रष्टागुणानांतुसंस्रष्टामन्यतेयथा ॥ ३५ ॥ आश्रयोनास्तिसत्व
स्यगुणसर्गेणचेतना ॥ सत्वमस्यसृजंत्यन्येगुणान्वेदकदाचन ॥ ३६ ॥ सृजतेहिगुणान्सत्वंक्षेत्रज्ञःपरिपश्यति ॥ संप्रयोगस्तयोरेषसत्वक्षेत्रज्ञयोर्ध्रुवः ॥ ३७ ॥ इं
द्रियैस्तुप्रदीपार्थंक्रियतेबुद्धिरंतरा ॥ निश्चक्षुर्भिरजानद्भिरिंद्रियाणिप्रदीपवत् ॥ ३८ ॥ एवंस्वभावमेवैतत्तद्बुध्वाविहरन्नरः ॥ अशोचन्नप्रहृष्यंश्चसवैविगतम
त्सरः ॥ ३९ ॥ स्वभावसिद्धमेवैतद्यदिमान्सृजतेगुणान् ॥ ऊर्णनाभिर्यथासूत्रंविज्ञेयास्तंतुवद्गुणाः ॥ ४० ॥ प्रध्वस्ताननिवर्ततेप्रवृत्तिर्नोपलभ्यते ॥ एवमेकेव्यव
स्यंतिनिवृत्तिरितिचापरे ॥ ४१ ॥ इतीदंहृदयग्रंथिंबुद्धिचिंतामयंदृढं ॥ विमुच्यसुखमासीतविशोकश्छिन्नसंशयः ॥ ४२ ॥

स्याभ्युपगमात् अतोनोक्तदोषइत्यर्थः ॥ ३६ ॥ ध्रुवोऽनादिः ॥ ३७ ॥ प्रदीपार्थंप्रदीपप्रयोजनंआवरणभंगं निश्चक्षुर्भिःअचेतनैःअतएवाजानद्भिः इंद्रियाणिप्रदीपवत्सहकारीणि बुद्धिरिंद्रियवत्कारणं चि
दात्मातुप्रमातृवत्तृतीयः एतेनबुध्यतिरिक्तश्चेतनःसिद्धइतिभावः ॥ ३८ ॥ दीपचक्षुर्भ्यांधीमान्रज्जूरगमिवइंद्रियबुद्धिभ्यांचितिर्घटमवभासयतीत्याह एवमिति ॥ ३९ ॥ ऊर्णनाभिदृष्टांतोध्यारोपप्रसंगेपरि
णामवादमाश्रित्यध्येयः ॥ ४० ॥ वस्तुतत्त्वमाह प्रध्वस्ताइति यथाप्रध्वस्तोघटोविहीनेनकपालाद्यात्मनारूपेणवर्ततेनैवंगुणानिवर्तंते यतोघटकपालवन्निवृत्तानांगुणानांप्रवृत्तिःसूक्ष्मावयवद्वारानोपलभ्यते
ऽतोरज्जूरगवदुच्छिद्यतएवेत्यर्थः येतुनिवृत्तिमन्यंतेतेषांप्रवृत्त्यनुपलंभोदोषोदुष्परिहरइतिभावः ॥ ४१ ॥ हृदयग्रंथिंचिदचितोरात्ममनसोस्तादात्म्यं बुद्धिश्चिंताचतदुभयप्रधानंबुद्धिचिंतामयं ॥ ४२ ॥

Digitized by Google